

Жовта І.І.Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**Кізлова А.А.**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СУДОВА ВЛАДА ЗА «КОНСТИТУЦІЙНИМ ПРОЄКТОМ ОСНОВНИХ ДЕРЖАВНИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ» О. ЕЙХЕЛЬМАНА

В статті охарактеризовано судову владу за «Конституційним проєктом основних державних законів Української Народної Республіки» Отто Ейхельмана. Зроблено висновок, що, з погляду історії судоустрою, конституційний проєкт О. Ейхельмана є своєрідним внеском в українську конституційно-правову думку початку ХХ ст. На відміну від Конституції УНР 1918 р., яка закладала фундаментальні принципи організації судової системи з простою структурою Генерального Суду, О. Ейхельман розвивав принципи незалежності судової влади та верховенства права через детальніше регулювання процедур, кваліфікаційних вимог і створення складнішої системи стримувань і противаг. Центральним елементом проєкту став Федерально-Державний Суд, який отримував надзвичайно широкі повноваження, що засвідчувало концепцію судової влади як активного учасника політичного процесу, а не лише арбітра правових спорів. Організаційна структура судової системи за проєктом передбачала складні процедури призначення та конкретні кваліфікаційні вимоги до суддів, що мало забезпечити їхню належну професіоналізацію. Хоча це давало змогу забезпечити докладніший розгляд справ і вищі стандарти правосуддя, водночас підвищувалися ризики бюрократизації й уповільнення судових процесів. Порівняно з класичною моделлю Конституції УНР, проєкт О. Ейхельмана вказує на тенденцію переходити до складніших та функціонально розвинутіших правових інститутів. Цей документ засвідчує високий рівень конституційно-правової думки в Україні періоду національно-визвольних змагань і прагнення українських правників створити інноваційну систему правосуддя, спроможну забезпечити верховенство права та ефективний захист конституційного ладу.

Ключові слова: конституція, судочинство, історія права, правосуддя, судова система, трансформація, реформа.

Постановка проблеми. В історію держави і права України ввійшла низка значущих конституційних проєктів, котрі розробили визначні тогочасні діячі. Безумовно, до таких пам'яток належить «Конституційний проєкт Основних державних законів Української Народної Республіки», який створив Отто Ейхельман (1854–1943 рр.), котрий був професором історії права, завідувачем кафедри міжнародного права і деканом юридичного факультету, заступником ректора Університету святого Володимира в Києві. Проводив дослідження і читав курс із міжнародного права [9], що, на нашу думку, дало йому можливість вивчити творення основного закону в інших державах і

перейняти їх досвід для ефективнішої організації державного устрою в Україні. Його діяльність також була пов'язана з розробкою 1906 р. Конституції Російської імперії [9], що важливо, позаяк при укладанні проєкту основного закону УНР у нього вже був досвід. Під час Української революції 1917–1921 рр. О. Ейхельман виступав як активний політичний діяч, зокрема, в міжнародних відносинах новоствореної держави [9]. Окрема увага в передмові була спрямована на тезу про прагнення до державної самостійності та боротьби проти ворога, в якій Українська держава переможе [5, с. 7]. У проєкті було проголошено республіканську форму правління з федеративним

устроєм, що спиралася на концепцію М. Драгоманова (1841–1895 рр.) і Конституцію США, а також із поділом влади на п'ять гілок: установчу, судову, законодавчу, контрольну та виконавчу [14, с. 192, 195], поглиблене вивчення котрих дає змогу глибше зрозуміти еволюцію правових інститутів в Україні та специфіку тогочасного державотворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переважно низка доробків присвячені темі постаті О. Ейхельмана або ж його розвідок як правника. В статті Я. Турчин ідеться про політико-ідеологічні концепції розробника Конституції [13, с. 50–54], принципи і шляхи реалізації влади в працях О. Ейхельмана [13, с. 39–45]. Ю. Шевчик розглядає судову систему в проєкті О. Ейхельман під кутом зору правових аспектів територіальної організації УНР [15, с. 45–46]. Г. Корольов передусім зосередився на біографії О. Ейхельмана [8], втім, звернув увагу на те, що в проєкті окрема роль надавалася федеральному-державному суду, члени якого мали призначатися пожиттєво, що є свідченням впливу англосаксонської правової практики на погляди Ейхельмана. Також дослідник згадав, що проєкт був розкритикований на засіданнях Комісії і зрештою відхилений, як занадто громіздкий і детальний [8, с. 161–162]. В. Рум'янець в аналізі судової системи за проєктом О. Ейхельмана відзначив, що вона мала складатися з судів загальної юрисдикції. Недоліком проєкту науковець назвав те, що він визначав тільки систему вищих судів, а питання про інші судові структури майже не порушував [10, с. 47–48]. Г. Басара-Тилишак проаналізувала нереалізовані конституційні проєкти України, зокрема проєкт О. Ейхельмана. Дослідниця звернула увагу на те, що за формою державного правління УНР мала бути демократичною республікою з федеративним державним устроєм [1]. В. Вісин і Я. Ленгер розглянули проєкт О. Ейхельмана в контексті євроатлантичних традицій становлення державно-територіального устрою українських земель, зокрема й щодо судової гілки влади [3, с. 67]. Д. Головка підкреслює, які вищі органи державної влади виділив О. Ейхельман, що судові та контрольні органи мали бути повністю незалежні від виконавчої та законодавчої гілок влади. Перелічено в статті й те, що входило до компетенції Федерального державного суду [4, с. 12]. Р. Калараш у статті з історії судової політики в контексті судового права згадав і проєкт О. Ейхельмана як визначний приклад правничої думки, де концепція поділу влади віддзеркалилася з урахуванням пріоритету народного

суверенітету, незалежності судової влади, конституційного судового контролю [6, с. 51–52]. Втім, загалом організація судової влади за проєктом О. Ейхельмана 1921 р. висвітлена в історіографії не докладно.

Тож у статті увагу було приділено судовій системі, яка гарантує захист прав, свобод і законних інтересів кожної особи, суспільства та держави, реалізуючи принципи справедливості та верховенства права [11, с. 3], що, безумовно, є основою для розвитку громадянського суспільства. На відміну від Конституції УНР від 29 квітня 1918 р. [7], у проєкті О. Ейхельмана було детальніше охарактеризовано судову гілку влади, зокрема діяльність Федерально-Державного Суду [5].

Метою дослідження є характеристика судової влади за проєктом Конституції О. Ейхельмана.

Виклад основного матеріалу. Варто зауважити, що написання основного документа розпочалося 1918 р., в період Української революції 1917–1921 рр., коли було створено УНР, і фактично будувалася нова держава. Окрім того, точилася боротьба між різними силами, які з однієї сторони – відстоювали незалежність України, а інші – воювали проти її здобуття. Всі ці події відбувалися на тлі Першої світової війни, коли низка народів Австро-Угорської і Російської імперій прагнула отримати самостійність [2]. Тому цілком очікувано в проєкті Конституції О. Ейхельмана зазначаються 14 пунктів американського президента В. Вільсона, які дали народам поштовх домагатися незалежності й творити власну державу [5, с. 11–12], зокрема творити законодавчу основу. В червні 1920 р. Рада Народних Міністрів утворила Комісію для вироблення Конституції УНР, яку очолив міністр закордонних справ А. Ніковський. До складу Комісії О. Ейхельман увійшов як заступник міністра. На засіданнях він демонстрував проєкт конституційного ладу не раз [1].

Як було зазначено в конституційному проєкті, основний закон розроблений так, щоб він відповідав потребам «усіх народних мас і вищій духовній та економічній культурі» [5, с. 7]. Конституція УНР зокрема містить основи демократичного правосуддя. Принцип рівності перед законом сформульований як «суд для всіх громадян Республіки один і цей самий, не виключаючи й членів Всенародніх Зборів та членів Ради Народніх Міністрів» [7, § 65]. Тобто навіть найвищі посадовці не мають судових привілеїв.

Конституційний проєкт О. Ейхельмана впроваджував пряму демократію, де народ через референдум не тільки вирішував питання зміни в

основному законі держави, але й поточні питання законодавства. Самостійно в країні функціонували законодавча, виконавча влади, фінансовий контроль і суд [5, с. 8]. Двом останнім забезпечувалася повна незалежність від виконавчої й законодавчої гілок влади [5, с. 9], що надавало самостійність у прийнятті рішень.

Якщо порівнювати з Конституцією УНР, в останній чітко встановлюється, що «судова власть в рамках цивільного, кримінального і адміністративного законодавства здійснюється виключно судовими установами» [7, § 62]. Верховенство права підкреслюється тим, що «суд в УНР відбувається іменем її» [7, § 60], а будь-які каральні повноваження адміністративних органів обмежуються законом: «в яких випадках адміністративні органи можуть накладати й виконувати кари – про те рішає виключно закон» [7, § 64]. Тож проєкт Конституції О. Ейхельмана та Конституція УНР 1918 р. поєднують принципи незалежності судової влади та верховенства права.

Найвищим органом судової влади відповідно до проєкту вважався Федерально-Державний Суд, який був однією з установ, котрі організовували владу в УНР [5, с. 19]. Ця інстанція на рівні з іншими зазначеними мала право ініціювати зміни в основному державному законі при ухваленні голосами більшості в складі 4/5 усіх членів Суду [5, с. 21] й право на законодавчу ініціативу [5, с. 33], тобто право подавати законопроєкти. Також до Федерального-Державного Суду можна було подавати оскарження при неправильному проведенні референдуму [5, с. 23]. Окрім того, судова установа мала право скликати надзвичайні сесії парламенту за рішенням чотирьох п'ятих всіх членів Суду [5, с. 25]. У разі відсутності когось із депутатів на засіданнях палат і при його попередньому оповіщенні, постановою Федерально-Державного Суду цього політика слід було виключати з парламентського членства на термін від трьох до п'яти років [5, с. 27]. Парламент мав надсилати суду «регулярні» засідання із законами, й судова інстанція повинна була розглядати, чи не суперечить зміст регламенту законодавству. Якщо ні, то він набрав чинності, якщо так, то оскаржувався [5, с. 31]. Тобто судова влада впливала на роботу парламенту, відповідно з її ініціативи можна було затверджувати закони, зокрема вносити зміни до Конституції або виключати народного представника з парламенту й контролювати, щоб зміст засідань парламенту не суперечив законам.

Конституція УНР 1918 р. передбачала, що «найвищим судом Республіки являється „Генеральний

Суд УНР», зложений з колегії, вибраної Всенародними Зборами на протязь п'яти літ» (§ 66). При цьому чітко визначено його роль: «Генеральний Суд являється найвищою касаційною інстанцією для всіх судів Республіки і не може бути судом першої та другої інстанції та мати функції адміністративної влади» [7, § 67], що є простішою версією моделі О. Ейхельмана.

Згідно з §§ 190–194 проєкту Федерально-Державний Суд складався з членів, яких призначали довічно шляхом виборів Об'єднаним Зібранням палат Парламенту. Половину складу Суду обирало Об'єднане Зібрання з-поміж кандидатів, котрих запропонували Парламенти Земель. 2/6 членів Федерального суду обирало Об'єднане Зібрання з-поміж кандидатур, яких подала кожна з обох палат Парламенту. Ще 1/6 членів призначав Федерально-Державний Голова. Половина складу Суду мала складатися з осіб, які мають вищу юридичну освіту та понад шість років досвіду роботи на посаді судді. До таких осіб також належали ті, хто мав науковий ступінь доктора юридичних наук або звання професора юридичних наук у закладах вищої освіти. Кількість членів Суду визначалися законодавчим шляхом відповідно до обсягу роботи, яку розглядатиме установа. Оплата праці членів Суду встановлювалася в розмірі, не меншому за 2/3 заробітної плати міністра [5, с. 61]. Отже, суддів Федерального-Державного Суду подавали виконавча й законодавча влади (остання – більше кандидатур) для затвердження на посади, обов'язковою для половини була наявність юридичної освіти і стажу від 6 років. Такі детальні кваліфікаційні вимоги свідчать про прагнення створити високопрофесійний суддівський корпус.

Обраних згідно з зазначеним порядком членів Федерального-Державного Суду не треба було затверджувати урядові. Однак Федерально-Державний Голова мав право висловити заперечення щодо обраного в Парламенті члена Суду. Це заперечення вважалося недійсним, якщо голосування відбулося більшістю не менше, ніж 3/4 голосів усього складу Об'єданого Зібрання палат Парламенту. Однак за меншої більшості 3/4 голосів рішення подавали знову на розгляд Голові. Якщо очільник наполягав на первинній позиції про відхилення кандидатури, Об'єднане Зібрання Палат Парламенту мало право втретє висунути ту саму особу на голосування. В разі, якщо кандидатура набрала не менше за 2/3 голосів обох палат, Голова мав право передати питання на всенародний референдум. Рішення Голови про заперечення мало бути ухваленим не пізніше ніж на четвертий

день після офіційного отримання повідомлення про результати голосування [5, с. 61–62]. Тобто оскарження судді у Федерально-Державному Суді відбувалося не з ініціативи уряду, а з рішення Федерально-Державного Голови, який мав право відхилити кандидатуру. Однак саме за постановою законодавчої влади в складі більшості 3/4 залишалося право ухвалювати рішення про затвердження судді, чію кандидатуру відхилив очільник держави.

Федерально-Державний Суд на три роки обирав Голову і заступників Голови зі свого складу. Члени і Секретар Суду не мали права працювати в іншій державній, громадській, або приватній установі за сумісництвом. Відповідно до проекту Конституції Суд розглядав такі справи:

1. всі суперечки щодо правильного впровадження законів, що входили до складу Основного державного закону (Конституції), незалежно від того, чи є сторонами фізичні особи, чи установи;
2. офіційні тлумачення Конституції на запит від палат Парламенту, Федерального Президента, Ради Міністрів, Федеральної контрольної палати, а також законодавчих, вищих адміністративних та судових органів окремих земель;
3. дисциплінарні та кримінальні справи, пов'язані зі службовими правопорушеннями, які скоїли Голова, його заступники, члени Федерально-Державного суду або секретарі Суду;
4. злочини проти членів Суду під час виконання службових обов'язків або у зв'язку з ними;
5. справи адміністративної юстиції, що виникали в установах, безпосередньо підпорядкованих федеральній владі, включаючи дисциплінарні й кримінальні справи щодо працівників за службові проступки;
6. справи, які за згодою з Судом може передати йому законодавча влада Української Народної Республіки;
7. суперечки між окремими землями Української Народної Республіки, які не були врегульовані шляхом взаємної згоди сторін [5, с. 62–63].

Це свідчить про концепцію судової влади як інституту, котрий забезпечує єдність федеративної держави.

Для розгляду справ, які стосувалися членів Федерально-Державного Суду, в складі цього органу створювалися окремі секції для кожної з відповідних категорій справ. Членів цих секцій призначало на п'ять років шляхом виборів Загальне зібрання Суду. За проектом щороку 1/5 складу кожної секції змінювалася на нових представників. Переобрання членів секцій

допускалося. У справах щодо інших представників влади, за згодою Федерального Президента й Ради Міністрів, Загальне зібрання членів Суду могло запросити до участі в секції осіб, які не були постійними членами Суду, але здобули вищу освіту, а також відповідний адміністративний або судовий досвід. Таких осіб обирали шляхом голосування [5, с. 63]. Отже, щоб ефективніше налагодити роботу Суду, створювалися секції для розгляду справ його суддів чи інших представників з урахуванням зміни учасників, до яких могли належати й сторонні особи з відповідним досвідом, що давало б змогу неупереджено розглядати справи.

У справах щодо членів Федерально-Державного Суду вирок про визнання підсудного винним ухвалювала більшість. Засуджений мав право протягом місяця з дня оголошення вироку подати апеляцію до референдуму, який проводився якнайшвидше після винесення вироку. Якщо передбачалося усунути засудженого з посади, таке рішення виконували негайно. Водночас результати референдуму могли відновити службові права особи, якщо рішення було на її користь [5, с. 63]. Таким чином, завдяки референдуму можна було апелювати, коли когось із суддів було звинувачено. Тож О. Ейхельман заклав у проекті складну систему взаємного контролю: можливість оскарження через референдум, право інших гілок влади ініціювати перевірку конституційності дій суду, що створило динамічну систему стримувань і противаг, але й підвищувало ризик політизації судових рішень.

Натомість у проекті Конституції УНР 1918 р. встановлювалося, що судові рішення «не можуть змінити ні законодавні, ні адміністративні органи влади» [5, §. 63], що вказує на дотримання моделі абсолютної судової незалежності в межах визначеної компетенції.

Всі рішення Суду та його секцій публікувалися в офіційному виданні «Літопис Федерально-Державного Суду». Порядок провадження справ у Федеральному суді встановлював сам Суд, так само як і будь-які зміни до нього. Однак, якщо Федеральний Президент, будь-яка з палат Парламенту або Рада Міністрів зауважили, що встановлений порядок розгляду справ порушує Основний державний закон (Конституцію), будь-яка з цих трьох інституцій могла ініціювати скликання Особливого Об'єднаного Зібрання. Це Зібрання мало право ініціювати передання справи щодо ймовірного порушення Конституції з боку Федерального суду на всенародний референдум, але після рішення Голови, постанови Ради Міністрів,

яку ухвалили 2/3 членів, і постанови кожної з обох Палат, яку ухвалили більшістю двох третин голосів усього складу Палати [5, с. 63]. Отже, порядок впровадження справ встановлював Суд, а наглядали за тим, щоб цей порядок не суперечив Конституції, законодавча й виконавча гілки влади, які могли винести на референдум питання щодо порушення.

Окрім Федерально-Державного Суду, в проєкті згадано Касаційний Суд, прокурорів Федерально-Державного Суду і Касаційного Суду. Зокрема, йдеться про те, що карне провадження проти міністрів та інших держслужбовців вищих рангів, як державного, так і приватного обвинувачення, розглядаються на загальних зібраннях Касаційного Суду. Туди ж подаються апеляції [5, с. 59–60]. Як повинні діяти судді на місцях, або інші моменти судочинства в Конституції 1921 р., на відміну від основного закону УНР 1918 р., де чітко прописано про роль суддів у державній організації [7], ми не знаходимо.

Оскільки в проєкті О. Ейхельмана українська мова визначалася державною в УНР, передбачалося, що при зверненні до державних установ слід було мати перекладача на випадок її незнання. Щодо судів, вони, за проєктом, могли надавати державного перекладача, який мав скласти присягу. Г. Басара-Тилішак підкреслила, що сам О. Ейхельман написав проєкт Конституції російською. Для публікації текст переклав українською М. Литвицький, а юридичну термінологію перевірили Г. Шиянов і В. Садовський [1].

Серед оцінок сучасників особливо детальною є характеристика від С. Шелухіна, який 1921 р. підготував докладну рецензію на проєкт конституції. С. Шелухін підкреслював, що, на відміну від попередніх проєктів, які складали дилетанти, новий належав «старому досвідченому вченому, професорові міжнародного і державного права» [15]. Він відзначав, що проєкт має «провідні принципи державного устрою», «відповідність виробленим наукою класифікаціям» та «певну систему» [15]. Водночас С. Шелухін критикував розробку

за надмірну деталізацію й відсутність достатніх пояснювальних записок [15], що не змінило його загально схвального висновку. Л. Білецький, І. Горбачевський, С. Дністрянський також відгукнулися позитивно [1]. Їхні оцінки підтверджують професійність підходу О. Ейхельмана до конституційного проєктування, попри те, що його проєкт було відхилено.

Висновки. З погляду історії судоустрою, конституційний проєкт О. Ейхельмана є своєрідним внеском в українську конституційно-правову думку початку ХХ ст. На відміну від Конституції УНР 1918 р., яка закладала фундаментальні принципи організації судової системи з простою структурою Генерального Суду, О. Ейхельман розвивав принципи незалежності судової влади та верховенства права через детальніше регулювання процедур, кваліфікаційних вимог і створення складнішої системи стримувань і противаг. Центральним елементом проєкту став Федерально-Державний Суд, який отримував надзвичайно широкі повноваження, що засвідчувало концепцію судової влади як активного учасника політичного процесу, а не лише арбітра правових спорів. Організаційна структура судової системи за проєктом передбачала складні процедури призначення та конкретні кваліфікаційні вимоги до суддів, що мало забезпечити їхню належну професіоналізацію. Хоча це давало змогу забезпечити докладніший розгляд справ і вищі стандарти правосуддя, водночас підвищувалися ризики бюрократизації й уповільнення судових процесів. Порівняно з класичною моделлю Конституції УНР, проєкт О. Ейхельмана вказує на тенденцію переходити до складніших та функціонально розвинутіших правових інститутів. Цей документ засвідчує високий рівень конституційно-правової думки в Україні періоду національно-визвольних змагань і прагнення українських правників створити інноваційну систему правосуддя, спроможну забезпечити верховенство права та ефективний захист конституційного ладу.

Список літератури:

1. Басара-Тилішак Г. Нереалізовані Конституції України: конституційні проєкти ЗУНР і УНР та їх творці – доктор права, адвокат Станіслав Дністрянський та правознавець Отто Ейхельман. 30.07.2020. URL: <https://salo.li/b126a86>
2. Верстюк В. Ф. Українська революція 1917–1921. *Енциклопедія історії України: Україна – Українці*. Кн. 2. Київ : Наукова думка, 2019. URL: <https://surl.li/baibzq>
3. Вісин В. В. Ленгер Я. І. Євроатлантичні традиції конституціоналізації державно-територіального устрою українських земель (на прикладі проєкту конституції УНР О. Ейхельмана). *Нове українське право*. Вип. 6. Т. 1. 2022. С. 62–67. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.1.8>.

4. Головка Д. В. Обґрунтування державно-правової доктрини Отто Ейхельманом. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 18. Право. 2023. Вип. 40. С. 10–13.
5. Ейхельман О. Конституційний проєкт Основних державних законів Української Народної Республіки. Київ-Тернів, 1921 р. 105 с.
6. Калараш Р. А. Еволюція поглядів на судову політику в контексті судового права. *Право і безпека*. 2024. № 2 (93). С. 44–54. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.2.04>
7. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР). 29.04.1918 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://surl.li/mgalgj>
8. Корольов Г. О. Українська біографія Отто Ейхельмана: імперська лояльність та служіння «іншій» або «своїй» нації. *Архіви України*. 2014. № 1. С. 156–167.
9. Короткий В. А. Ейхельман Отто Оттович. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. URL: <https://surl.li/ovxnvf>
10. Рум'янцев В. Проблеми організації влади за проєктом Конституції Отто Ейхельмана. *Право України*. 2018. № 4. С. 39–50.
11. Стратегічний план розвитку судової влади України на 2013–2015 рр. Київ, 2015. 9 с.
12. Турчин Я. Концептуальні підходи до типології держав: політико-теоретичні ідеї О. Ейхельмана. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. 2010. Вип. 15. С. 50–54.
13. Турчин Я. Принципи і шляхи реалізації державної влади в науково-теоретичних працях Отто Ейхельмана. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2009. Вип. 21. С. 39–45.
14. Усаченко Л. М., Тимцуник В. І. Історія державного управління в Україні: навч. посіб. Київ, 2013. 292 с.
15. Шевчик Ю. В. О. Ейхельман про правові аспекти територіальної організації Української держави. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. Вип. 2. С. 40–49.
16. Шелухін С. Проєкт конституції У. Н. Р. проф. Ейхельмана. 01.10.1921. URL: <https://zbruc.eu/node/107995>

Zhovta I.I., Kizlova A.A. JUDICIAL POWER UNDER THE «CONSTITUTIONAL PROJECT OF THE FUNDAMENTAL STATE LAWS OF THE UKRAINIAN PEOPLES REPUBLIC» BY O. EICHELMAN

The article characterises the judicial power under the «Constitutional Project of the Fundamental State Laws of the Ukrainian People's Republic» by Otto Eichelman. It is concluded that, from the perspective of the history of the judicial system, O. Eichelman's constitutional project represents a distinctive contribution to Ukrainian constitutional and legal thought of the early 20th century. Unlike the 1918 Constitution of the UPR, which laid down fundamental principles for organising the judicial system with a simple structure of the General Court, O. Eichelman developed principles of judicial independence and the rule of law through more detailed regulation of procedures, qualification requirements, and the creation of a more complex system of checks and balances. The central element of the project was the Federal-State Court, which received extraordinarily broad powers, demonstrating the concept of judicial power as an active participant in the political process, rather than merely an arbiter of legal disputes. The organisational structure of the judicial system under the project envisioned complex appointment procedures and specific qualification requirements for judges, which was intended to ensure their proper professionalisation. Whilst this made it possible to ensure more thorough consideration of cases and higher standards of justice, it simultaneously increased the risks of bureaucratisation and the slowing down of judicial processes. Compared to the classical model of the UPR Constitution, O. Eichelman's project indicates a tendency towards transitioning to more complex and functionally developed legal institutions. This document attests to the high level of constitutional and legal thought in Ukraine during the period of national liberation struggles and the aspiration of Ukrainian jurists to create an innovative justice system capable of ensuring the rule of law and effective protection of the constitutional order.

Key words: constitution, judiciary, history of law, justice, judicial system, transformation, reform.

Дата надходження статті: 02.10.2025

Дата прийняття статті: 16.10.2025

Опубліковано: 05.12.2025